

ÇOCUK HAKLARI BÜLTENİ #11

TİP ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU

İÇİNDEKİLER

3 • Giriş

4 • Genel Başkanımız Erkan Baş'ın 22 Ekim 2025 Tarihli Basın Açıklaması

5 • Komisyon Faaliyetleri - Açıklamaları

9 • Eylül - Ekim Aylarında Yazılı Medyada Yer Alan Çocuk Haberleri

12 • TİP'lilere Sorduk

14 • Sistem Eğitimi Değersizleştirdiğinde Ne Olur?

17 • Karnım Zil Çalıyor!

20 • Suça Sürüklenen Değil, Görmezden Geline Çocuklar

23 • Çeviri Metin: Binlerce Çocuk İçin Suç Teşkil Eden İstismar Riski

Giriş

Türkiye’de eğitim sistemi giderek piyasacı, eşitsiz ve niteliksiz bir yapıya dönüştürüldü. Eğitim hizmeti kamusal bir hak olmaktan çıkarılarak, parası olanın erişebildiği bir ayrıcalık haline getirildi.

Devlet okullarının kaynak yetersizliği, altyapı eksiklikleri ve destek hizmetlerinin yokluğu, eğitimi fiilen paralı hale getirdi. Ücretsiz okul yemeği sağlanmaması, temizlik ve hijyen hizmetlerinin yetersizliği, öğrencilerin en temel gereksinimlerinin bile karşılanamadığını göstermekte. Bu durum çocukların öğrenme süreçlerini olumsuz etkiliyor.

Milli eğitimin önce “Proje Okul” kararı, ardından “Yeni Türkiye Müfredatı”yla, bilimsel ve laik eğitim anlayışı ciddi biçimde zayıflatılmıştır. Bilimsel bilginin ve aklın yerine inanç temelli yaklaşımlar yaygınlaştırılıyor. Proje okul uygulamasıyla, pedagojik formasyonu ve yeterli tecrübesi olmayan kişiler, yöneticiler sınavla değil bakanlık tarafından atandı. Öğrenci öğretmen ilişkileri göz ardı edilerek okul kültürünü benimsemiş öğretmenler tasfiye edildi, öğrenci kulüpleri yasaklandı. Cemaat yapılanmaları olan dernek ve vakıflarla işbirliği yapılarak özellikle cinsiyet eşitliğine dayalı eğitim içerikleri ve etkinlikler önlenmeye çalışıldı. Ders kitapları dini içeriklerle doldurularak eleştirel düşünme ve sorgulama yerine dogmatik bir eğitim anlayışı öne çıkarıldı. Tek din, tek mezhep, tek kimlik anlayışı kurumsallaştırılmaya çalışılıyor. Bu durum sadece laiklik ilkesi için değil, demokrasi, özgür düşünce ile çocukların bilişsel, sosyal gelişimleri açısından da büyük bir tehdit.

Öğretmenlik mesleği, saray iktidarının politikaları ile ne yazık ki değersizleştirildi ve güvencesiz hale getirildi. Mevcut öğretmenler düşük ücretlerle görev yapıyor, sözleşmeli çalışma biçimleri yaygınlaştırıldıkça öğretmenler asgari ücret düzeyinde yaşamaya mahkûm ediliyor ve bununla birlikte yüz binlerce öğretmen de atama bekliyor. Mesleki özerklik ortadan kaldırılmaya çalışılıyor ve sendikal haklar baskı altına alınıyor. Ne yazık ki bu tablonun çok değerli olan öğretmenlik mesleğinin toplumsal saygınlığını zedelediğine tanık oluyoruz.

Eğitimdeki eşitsizliğin sınıfsal temelde giderek derinleştiği ortadadır. Maddi imkânı olan ailelerin çocukları özel okullarda görece nitelikli eğitime erişebilirken, emekçi ailelerin çocukları imam hatip, meslek ya da açık liselere yönlendirilmektedir. Eğitim sisteminin bu şekilde parçalanması, fırsat eşitliğini ortadan kaldırmakta ve toplumsal adaletsizliği yeniden üretmektedir. Bu adaletsizliği ortadan kaldırmak, kimlik, inanç, sınıf farkı gözetmeksizin eğitimde fırsat eşitliğini temin edebilmek için çocuk haklarını önceleyen politikaların üretilmesi gerektiğini savunuyor ve bu mücadeleyi güçlendirmek için herkesi çocuk haklarını savunmaya davet ediyoruz.

Çocuk Hakları Komisyonu

Genel Başkanımız Erkan Baş'ın 22 Ekim 2025 Tarihli Basın Açıklaması

Şimdi gerçek olsun, bunlar yesinler diyesim geliyor ama bedelini biz ödüyoruz. Bedelini işçi, işsiz, yoksul, köylü, genç, kadın hep beraber ödüyoruz. Bunlar zenginleşiyorlar, biz yoksullaşıyoruz. Bu hırsızların peşinden gitmek zorundayız. Eğitimi sosyal adaletsizlik alanlarından bir tanesi haline getirdiler. İş eğitime gelince para yok, özel okullara teşvikler, destekler sunan bir iktidar. Senelerce bu ülkenin gençlerini, çocuklarını bile isteye tarikatlara mahkum eden bir iktidar. Bir tarafta hırsızlar varken, Aydın'dan gelen bu haberi okurken kahroluyorum. Yemekhaneden ücretli yemek alamayan öğrenciler, öğlen arasında ne yemekhaneye ne sınıflara alınıyorlar, kaldırımlarda yemek zorunda bırakılıyorlar. Arkadaşlar, çocuğun parası yok, ailesi yoksul, yemekhaneden yemek alamıyor. Evden yemek getiriyorsa da onu okulun yemekhanesinde, sınıfında yemesine izin vermiyorlar. Çocuğu kaldırıma atıyorlar. Kaldırımda yemek yiyen çocuklar var bu ülkede. Bu ülkede beş öğrenciden bir tanesi parası olmadığı için okula aç gidiyor. Hey! Bu ülkeyi yönetenler, onların etrafında servetine servet katanlar, para babaları, duyuyor musunuz? Bu ülkede yaşayan her beş çocuktan bir et yiyemiyor, on çocuktan biri taze sebze ve meyveye ulaşamıyor. Yani öyle bir ülke yarattınız ki, çocuklar okulda aç. Sadece tarikatlara, cemaatlere muhtaç hale getirdiniz milyonlarca insanı. Bu ekonomik kriz falan değil, bu toplumsal adaletin, vicdanın ve devletin asli sorumluluğunun çöküşünün işaretidir.

Komisyon Açıklamaları - Faaliyetleri:

Faaliyetler:

Çocuk Hakları Komisyonu Ekim ayında dokuz üyenin katılımıyla gerçekleştirdiği ilk online toplantısının ardından üç kişilik bir çalışma grubuyla “TİP Çocuk Hakları Komisyonu Çalışma İlkeleri” rehberini hazırlamış ve üyelerin onayına sunmuştur. Aynı toplantıda “Çocuk Hakları Temelinde Politika Üretmek” başlıklı bir çalıştay düzenlenmesi ve “Okullarda Ücretsiz Bir Öğün Yemek ve Su” kampanyalarının toplumsal görünürlüğünü arttırmak amacıyla çalışma grupları oluşturulması kararlaştırılmıştır.

Ekim ayında dört üye ile gerçekleştirilen ikinci online toplantıda çalıştay hazırlık çalışma grubunun hazırlık süreci, ücretsiz okul yemeği ve su talebine ilişkin STK’larla işbirliği ve öncülük rolü ile küçük yaştaki çocuklara verilen dini eğitimin etkileri ve laik eğitim savunusu üzerine örgütlenme faaliyetleri yapılmasına ilişkin öneriler ele alınmıştır.

Çalıştay hazırlıkları için oluşturulan çalışma grubu iki toplantı gerçekleştirdi.

Açıklamalar:

Adıyaman’da bir ortaokulda futbol oynayan öğrencinin, kalp krizi geçirerek hayatını kaybetmesi üzerine:

Hani iktidar her felaket, her katliam, ihmal sonucu yaşanan her ölüm için “fıtrat” diyor ya!

Çocukların okulda top oynarken ölmesini de fıtratla mı açıklayacağız?

Adıyaman Mevlana Ortaokulu’nda bir öğrenci maç sırasında kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti. Öğrencinin sağlık sorunu bilindiği halde bilgi formu doldurulmadığı, çocukların top oynadığı sırada yanlarında bir öğretmen bulunmadığı ve önlem alınmadığı ifade ediliyor. Müdahale geç yapıldığından öğrenci yaşamını yitiriyor.

Bu olay fıtrat değil, devletin çocukların sağlığına ve yaşam hakkına yönelik sorumluluklarını yerine getirmediğinin somut göstergelerinden biridir.

Milli Eğitim Temel Kanunu ve MEB yönetmelikleri, öğrencilerin sağlığını ve güvenliğini korumayı, risklere karşı önlem almayı, ilk yardım ve gözetim yükümlülüklerini açıkça belirtmektedir. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı, eğitimi cemaatlerle işbirliği içinde yürütürken okulların güvenliğini, öğrencilerin sağlığını ve yaşam hakkını hiçe saymaktadır. Okullara güvenlik, temizlik ve sağlık personeli atamayan Milli Eğitim proje kılıfıyla cemaatlara para akıtmaktadır.

Çocuklara bir öğün ücretsiz yemek sağlamayan, okulun temizliğini yaptırmayan, sağlık sorunu yaşayan öğrencilere müdahale edecek sağlık

personeli bulundurmeyen Milli Eğitim Bakanlığı çocukların okulda, okulu terk eden çocukların sokakta ya da ağır işlerde hayatını kaybetmesinden sorumludur.

Çocukların canlarının ve geleceklerinin liyakatsiz yöneticilerin eline bırakılması, çıkar ağılarına teslim edilmesi kabul edilemez.

Çocuk Hakları Komisyonu

Çocuk cinsel istismarı davalarında çocuk hakları gözetilmeden verilen adaletsiz kararlar üzerine:

Bu Ülkenin Asıl Kimsesizleri: Çocuklar

Devlet tarafından sahiplenilmeyen bir halk, kendini çaresizlik içinde bitap düşmüş hisseden milyonlarca insan.

Her güne kamu vicdanını yaralayan haberlerle uyanıyoruz. İyi günlerimiz sanki bin yıl öncesinde kaldı. Sıradan rutinlerimizi özledik. Ülkemiz sosyolojik olarak yozlaşıyor, kutuplaşma arttıkça ortak değerlerde buluşamayan bireylerin, grupların ilişkileri kopuyor, şiddete dönüyor. Bu tehlikeli değişimden ise en çok çocuklar etkileniyor, hak etmedikleri hayatların kurbanı oluyorlar. Yurtlarda, okullarda, kendi evlerinde, Kur'an kurslarında yaşanan taciz ve istismar vakalarının sayısı korkunç bir ivmeyle yükseliyor.

Adalet Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu Adalet İstatistikleri 2023-2024 raporuna göre:

2023 yılında:

- Çocukların istismarı konulu 40.713 adet dosya açıldı.
- Şüpheli sayısı: 36.275
- Kovuşturmaya yer olmadığı kararı: 14.184 dosya
- Kamu davası açılan dosya: 14.299
- Dosya endeksi (2015=100): 194

2024 yılında:

- Açılan dosya sayısı 38.639
- Şüpheli sayısı: 34.989
- Kovuşturmaya yer olmadığı kararı: 13.682 dosya
- Kamu davası açılan dosya: 13.628
- Dosya endeksi (2015=100): 184

Mahkûmiyet rakamları:

- 2023'te 7.088 sanık için 6.656 mahkûmiyet kararı verildi.
- 2024'te 7.310 sanık için 6.905 mahkûmiyet kararı verildi.

Bu rakamlar evrensel değerlere sahip, çocuk haklarını savunan herkesi büyük bir üzüntüye hatta umutsuzluğa boğabilir. Çocuklara, gençlere daha iyi bir gelecek sağlama gayesiyle sürdürdüğümüz mücadelede Türkiye İşçi Partisi olarak bu yaşananları birer istatistik olarak ele almayı reddediyoruz. Çocukları korumak şöyle dursun, kirli ağlar kuran iktidarın patriyarkal düzeni sürdürmek için aile yılı gibi girişimlerle “erkek failleri” koruduğunu görüyoruz.

Bir daha gökyüzünü görmemesi gereken failer ya en alt sınırdan ceza alıyor, kimi zaman ceza dahi almıyor; hatta medyada yer alan haberlerde görüldüğü üzere aldıkları cezalar için istinafa gidip ceza indirimi talep edebiliyorlar. Eğitim kurumlarında çalışan “sözde eğitimciler,” ibadethanelerde görev alan “sözde hocalar/imamlar” görevlerinden dahi uzaklaştırılmayıp, ödül gibi terfiler alıyor.

En temel görevi çocukların geleceği için çalışmak ve ihtiyaçlarını gidermek olan devlet, sadece kendi çıkar gruplarının geleceği ve refahı için hiç durmadan çalışıyor. Türkiye için güven, istikrar vadederek yola devam eden siyasiler, kapılar arkasında bin bir türlü eziyete uğrayan, çocukluğu elinden çalınan, bu dünyada cehennemi yaşayan çocuklar için kılını kıpırdatmıyor. Çözüm yolları açık olmasına rağmen devlet, faili koruyan anlayışıyla yüz karası olmaya devam ediyor.

Çocuklar için konuşmak, devleti yönetenlere, adaleti sağlamakla görevli olan yargıya görevlerini hatırlatmak ve bu görevlerin yerine getirilmesi için kararlılıkla sesimizi yükseltmek zorundayız. Tüm çocukların neşeyle, güvenle, umutla sözünü söyleyebildiği bir dünya için daha yüksek sesle söyleyelim:

Çocuk İstismarına Hayır!

Çocuk Hakları Komisyonu

Aydın'ın Efeler ilçesinde bulunan Gazipaşa Ortaokulu'nda ücretli yemek hizmetinden yararlanmayan öğrencilerin kaldırımlarda yemek yediği görüntüler üzerine soruyoruz:

Devletin görevi nedir?

Devlet, toplum ve ülkenin birleşimidir. İnsan olmadan ülke olur mu? Çocuksuz bir gelecek düşünülebilir mi? Bir ülkenin geleceği, bir devletin varlığı, gelecek nesillerin varlığına bağlıdır. Ancak bugün, iktidarın yarattığı ekonomik yıkımın bedelini en fazla çocuklar ödemektedir.

İktidar eliyle yaratılan ekonomik yıkıma bağlı olarak açlık sınırında yaşamaya mahkûm edilen çocuklar sadece beslenme hakkından mahrum edilmekle kalmıyor, eğitim hakkından da mahrum bırakılıyor. Açlık, yoksulluk ve fırsat eşitsizliği yalnızca bireyleri değil, toplumun geleceğini tehdit ediyor.

Yetersiz ve dengesiz beslenen öğrencilerin algılama, dikkat ve öğrenme becerilerini düşmekte, davranış sorunları, okul devamsızlığı ve başarısızlığı ile okuldan kopma oranı hızla artmaktadır. Sözde aile yılında ailelerin önceliği eğitim değil barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlara gerilemiştir.

Bizler artan yoksulluk ve sağlıklı, dengeli besine ulaşamayan çocukları konuşurken, Cumhurbaşkanlığı sarayının günlük harcamasının milyonlarca lira olması, saray mutfağının yiyecek-içecek menüleri, iktidarın “rant ve kâr” odaklı zihniyetini, ülkeyi bir şirket gibi yönetirken ülkenin geleceği olan çocukları yok saydığını gözler önüne sermektedir.

Türkiye’de çocukların önemli bir bölümünün günlük beslenme ihtiyacını karşılayamadan büyümesi, yalnızca bir ekonomik kriz değil; toplumsal adaletin, vicdanın ve devletin asli sorumluluğunun çöküşüdür. Bu koşullarda büyüyen çocukların adil, özgür ve üretken bir toplum oluşturması mümkün değildir.

Çocukların en temel hakkı olan sağlıklı beslenme hakkı bir insan hakkıdır.

Okul yemeği bir lütuf değil, çocuk hakkıdır.

Devletin görevi bu hakkı güvence altına almaktır.

Türkiye İşçi Partisi Çocuk Hakları Komisyonu olarak tüm yurttaşları, sivil toplum örgütleri ve siyasi partilerin “Bir Öğün Ücretsiz Okul Yemeği” taleplerine destek olmaya, sesimizi güçlendirmeye çağırıyoruz.

EYLÜL EKİM AYLARINDA YAZILI MEDYADA YER ALAN ÇOCUK HABERLERİ

Tüm çocukların güle oynaya okula gittiği, belki festival havasında bir okula dönüş mevsimi yaşamak isterdik. Derin yoksulluk ve okuldan kopmalar bu derece artmışken çocukların taciz, istismar, iş cinayetlerinin kurbanı ve suç faili olmalarını konuşuyoruz.

İzleyen bölümde yer alan haberler hiçbir çocuğun yaşamaması gereken olayları anlatıyor. Her gün hak ihlallerine, şiddete, sömürüye tanık olduğumuz bir düzende çocukların güven duygusunun gelişmesi mümkün olmuyor.

16.09.2025 / ismailari@birgun.net

Müftü kaçarsa sorumlusu yargı

Eskişehir Beylikova müftüsü İshak Yıldırım'ın, bir imam hatip ortaokulunda din dersine girerken 7'nci sınıf öğrencisine karşı cinsel istismar ve taciz suçunu işlediği gerekçesiyle yargılandığı davada polis merkezine giderek imza atması şartıyla uygulanan adli kontrol kararını ve mağdur çocuğun ikametine 300 metreden fazla yaklaşmaması şeklindeki adli kontrol tedbirini kaldırıldı. Savcı, 12 yaşındaki kız çocuğunu istismar ve taciz ettiği gerekçesiyle 'tutuksuz yargılanan' Müftü İshak Yıldırım'ın 19 yıla kadar hapsini istedi. Mahkeme ise skandal kararla Yıldırım'ın yurtdışı çıkış yasağını kaldırdı.

26.09.2025 / www.birgun.net

İstismarcılara iyi hal indirimi: Cezaları 20 yıl azaltıldı

Bursa'da, 16 yaşındaki E.T.'ye zincirleme şekilde cinsel istismarda bulundukları gerekçesiyle 42'şer yıl hapis cezasına çarptırılan 4 sanığa itiraz üzerine Bölge Adliye Mahkemesi'nde yeniden yargılandıkları davada "iyi hal indirimi" uygulayarak sanıkların bu cezasını 22 yıl 6'şar aya düşürdü.

18.09.2025 / www.evrensel.net

Denetçiler “görmedik” diyerek savundu

Antalya Alanya’da Süleymancılara ait Sugözü Ortaokul Erkek Öğrenci Yurdu’nda, 14 yaş altı 10 çocuğun cinsel istismarına ilişkin davada yeni ayrıntılar ortaya çıktı. Yurt çalışanı Gani Ruçhan U.’nun 109 yıldan 373 yıla kadar hapsi istenirken, denetimle yükümlü kamu görevlilerinin “istismarcıyı hiç görmedik” şeklindeki ifadeleri dikkat çekti.

Failin SGK kayıtlarında yurttta görev yaptığı açıkça görülmesine rağmen İlçe Özel Öğrenci Yurtları Denetim Komisyonu üyeleri, ifadelerinde kendisine rastlamadıklarını öne sürdü.

19.10.2025 / rudaw.net

16 yaşındaki çocuk ölü doğum yaptı

Zonguldak’ın Çaycuma ilçesinde 16 yaşındaki bir kız, şiddetli karın ağrısıyla başvurduğu hastanede hamile olduğu ortaya çıktı. Acil ameliyatla doğum yaptırılan bebek, anne karnında hayatını kaybetti. Hastane yönetimi yaşananları jandarmaya bildirdi. Çaycuma İlçe Jandarma Komutanlığı olayla ilgili inceleme başlatırken, B.T.’nin ifadesi alındı.

23.10.2025 / bianet.org/ Gülseven Özkan

Sorumlular cezalandırılınsın

Tekirdağ’da bir tuğla fabrikasında çalışan 16 yaşındaki Mustafa Eti, 11 Ekim gece saatlerinde ısınmak için boş bir teneke içerisinde ateş yaktı. Ancak ateşi harlamak amacıyla tenekeye tiner döktüğü sırada ani bir patlama meydana geldi. Alevlerin arasında kalan Mustafa Eti ağır şekilde yaralandı ve vücudunun büyük kısmı yanıklarla kaplandı. Hastaneye kaldırılan çocuk yaklaşık 10 gün boyunca Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nde tedavi altında tutuldu. Ancak 21 Ekim’de hayatını kaybetti.

Ülkemizde eğlenceli bir çocukluk yaşamak sadece imtiyazlı bir azınlığın yaşadığı bir durum haline geldi. Kız çocuklarının gebelik yaşamasını geleneksel cinsiyet rolleriyle mücadele etmeden, cinsiyet eşitliğini savunmadan, cinsel gelişim eğitimi vermeden önlemek mümkün değildir. Çocukların iş cinayetlerinde ölmesini yoksullukla mücadele etmeden, çocukların okula devam etmesi için destek sağlamadan, patronlara ucuz iş gücü yaratmak yerine işyeri güvenliğinin denetlenmesi ve adil bir gelir dağılımı sağlamadan mümkün değildir.

Ancak iktidar kindar ve dindar nesiller yetiştirmeyi hedeflerken, yoksul çocukların hem can güvenliği hem de ruhsal sağlığını koruyacak kararlar almayı reddetmektedir.

TİP'LİLERE SORDUK

OKULLAR AÇILDI

1) Adınız Soyadınız- Yaşınız- Yaşadığınız İl-İlçe?

Hıdır Gürbüz:

Begüm Özkalp: *İstanbul-Beşiktaş*

Sibel Kocabıyık:

Bernev Özgüder: 55 / İstanbul-Beşiktaş

Cennet Ö. Albayrak: İstanbul-Ataşehir

Semira Demir: 48 / İstanbul-Ataşehir

2) Kaç çocuğunuz var? Yaşları nedir? Kaçınıcı sınıfa gidiyor(lar)?

Hıdır Gürbüz: 1. 10 yaş. 4. Sınıf.

Begüm Özkalp: 1. 12 yaş. 7. Sınıf.

Sibel Kocabıyık: 1. 8 yaş. 3. Sınıf.

Bernev Özgüder: 1. 20 yaş. Üniversite 2. Sınıf.

Cennet Ö. Albayrak: 1. 10 yaş. 5. Sınıf.

Semira Demir: 1. 14 yaş. Lise 1.

3) Özel okula mı yoksa devlet okuluna mı gidiyorlar?

Hıdır Gürbüz: Devlet okulu.

Begüm Özkalp: Özel okul.

Sibel Kocabıyık: Özel okul.

Bernev Özgüder: Devlet okulu.

Cennet Ö. Albayrak: Devlet okulu.

Semira Demir: Özel okul.

4) 2025-2026 eğitim öğretim yılında çocuklarınızın okul kaydını yaparken ve dersler başlarken sizi zorlayan durumlar oldu mu? Evet ise açıklar mısınız?

Hıdır Gürbüz: İlk kez çocuğumun din eğitimi alacak olması ve bu eğitimin tek taraflı olarak hazırlanması bizi endişelendirdi / Sınıfların temizliği veliler tarafından yapıldı. Devlet okulunda olması nedeniyle 3. sınıf sonunda TÜRGEV yaz okulu broşürü dağıtıldı. Gerici dayatmanın vakıflar eli ile önü devlet okulunda da açılmaya çalışıldı.

Begüm Özkalp: Hayır

Sibel Kocabıyık: Laik eğitim için şartlarımızı fazlaca zorlayarak çocuğumuzu özel okula gönderiyoruz. İyi bir eğitim alıyor fakat eğitimin özelleştirilmesi ve bunun sonucunda erişilebilir iyi eğitimin giderek ulaşılamaz hale gelmesi korkunç.

Bernev Özgüder: Hayır.

Cennet Ö. Albayrak: Bu yıl özel okulların fiyatlarının artması sebebiyle iyi devlet okullarına bir akın oldu ve bu durum sınıf mevcutlarını çok yükseltti. Normalde 20_25 kişilik mevcudu olan sınıflar 60-65 kişi oldu. Okul müdürleri emniyet güçleri ile koordineli biçimde adres kontrolleri yaptırarak sayıyı düşürmeye çalıştılar. Geçen yıldan bu yana görüşmeler yaptığım okula çocuğumu yazdıramadım. Çocuğum Bilsem öğrencisi. Bilsem öğrencileri için adres zorunluluğu yok. Bu yüzden şanslıydık ama bu sefer de müdürleri ikna etmek gerekiyordu. Adresiniz tutmuyorsa okul kaydı için 100 bin_250 bin arası gibi bağış rakamları havada uçtu. Bağış haricinde kayıt için okulun belirlediği kırtasiye malzemesi de temin etmek gerekiyor. Örneğin ben 5 paket kağıt, dosya ve daksil aldım. Servis işi de okul kaydı kadar meşakkatliydi. Bu sistemde de bir başıbozukluk ve keyfe kederlik hakim. Servisçiler keyiflerine göre kural\yönetmelik dışı davranıyorlar. Denetim olmadığı için bu velileri ve öğrencileri zorluyor. Mafyalaşma durumu söz konusu. Bu hafta okulun 3.haftası. Daha yeni yeni düzen oturuyor.

Özetle, eğitim Türkiye’de parasız değil. Sosyal devlet anlayışından uzun zamandır sapıldı. Kural gereği evinize en yakın, adresinizin tuttuğu okula vermeniz gerekiyor ama tüm devlet okulları eşit kalitede olmadığından doğal olarak çocuğunun eğitimi konusunda endişeli ama özel okula bütçesi yetmeyen veliler bu zorluklara ve masraflara katlanmak zorunda kalıyor. Okul kitaplarının kalitesizliğinden dolayı kaynak kitap almak durumunda kalıyoruz. Çocuğumun İngilizce kitaplarına 16.000tl ödedim örneğin. Ama Milli Eğitim Bakanına sorsanız eğitim kalitemiz standartların çok üzerinde. Okul konusunda şikayet etmeyen veli bulmak zor. Kendi aramızdaki serzenişleri sokağa taşısak eğitim devrimi yaparız gerçekten.

Semira Demir: Hayır.

SİSTEM EĞİTİMİ DEĞERSİZLEŞTİRDİĞİNDE NE OLUR?

Tanyel Süzer

Türkiye’de son dönemde okul terkleri, devamsızlık ve eğitim sistemi dışına çıkma olguları, özellikle kız çocukları ve dezavantajlı bölgelerde yoğunlaşan bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu olgular, yalnızca bireysel eğitim kariyerini etkilemekle kalmıyor, toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretimine, çocuk emeği, erken evlilik ve suça yönelim risklerinin artmasına da katkıda bulunmaktadır.

Türkiye’de ekonomik yoksulluk ve aile gelirinin düşük olması, okul masrafları ve fırsat maliyetleri n okul terkini tetikleyen en güçlü faktörlerden biri olarak görülmektedir. Sosyal bilimciler sosyal sınıf farklılıklarının çocukların eğitim başarıları üzerindeki etkisini kültürel sermaye kavramı üzerinden açıklamaya çalışmaktadır. İşçi sınıfından gelen ve/veya farklı dezavantajlara sahip çocuklar, okula başladıklarında okulun beklediği tutum, değer ve düşünme biçimlerinden yoksun oldukları için kendilerini yabancı bir kültürel ortamda bulmaktadır. Bu durum, zihinsel gelişimlerinden bağımsız olarak, akademik başarıya yönelme motivasyonlarını düşürebilmektedir. Düşük sosyo-ekonomik gelir düzeyindeki aileler maddi yoksunluklarından değil, çocuklarına okulun/ sistemin onayladığı kültürel sermayeyi aktaramadıkları için çocukların hedefleri/hayalleri sınırlı kalmaktadır.

Araştırmalar, ailelerin eğitim sürecine katılım düzeyinin özellikle ilköğretim çağındaki çocukların başarısında belirleyici olduğunu göstermektedir. Yüksek

kültürel sermayeye sahip aileler, hem evde hem okulda çocuklarının eğitime aktif olarak katılır ve okul seçiminde titiz davranırken; kültürel sermayesi düşük aileler genellikle eğitim kurumlarıyla yeterli işbirliği içinde değildir. Bu fark, çocukların okul başarısında belirgin bir eşitsizlik yaratmaktadır. Tüm aileler eğitimi değerli görse de, bu değerın pratiğe yansıma biçimi sosyal sınıfa göre farklılaşmaktadır (Yanıklar, 2010). Akademik başarısızlık ve okul performansındaki düşüklük; ders kayıpları, yetersiz destek, devamsızlıkla iç içe geçerek okuldan kopmaya yol açmaktadır.

MESEM adı verilen mesleki eğitim adı altında sermayenin ucuz iş gücü ihtiyacını karşılamaya yönelik yeni sistemde sivil toplum örgütlerinin, akademisyenlerin ve hatta siyasetçilerin gözlemleri ve araştırmaları çocuk işçiliği ile okul terk arasında doğrusal bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yoksul ailelerde çocukların ekonomik katkı beklenen rollere yönelmesi, çocukların eğitimi sürdürme kapasitelerini zayıflatmaktadır. Ailesinin ihtiyaçlarını karşılayan çocuk bir yetişkin gibi saygı görmeye başladığı için söz sahibi olmakta, kendi ihtiyaçlarını/isteklerini kimseye sormadan, evdeki yetişkinlerden maddi destek talep etmeden karşılayabildiği için güç kazanmaktadır.

Sağlık sorunları, zorunlu göç, aile içi şiddet ve ebeveynlerin eğitimsizliği gibi kişisel ve ailevi sorunları da çocukların okuldaki devamlılığını etkileyen önemli değişkenlerdir. Bu nedenlerin etkileri okulların donanımı, öğretmenlerin nitelikleri, erişilebilirlik, okul iklimi, okul – toplum ilişkisinin güçlü ya da zayıf olması gibi kamusal, çevresel ve sistemsel faktörler ile artış ya da düşüş göstermektedir.

Kız çocuklara özgü risklere baktığımızda erken/çocuk evlilikleri ile kız çocuklarının eğitim sürecinden kopması doğrudan ilişkili görülmektedir. Okuldan ayrılan kızların evlilik yoluyla “rol değiştirmeye” zorlanması, özellikle kadın örgütleri tarafından sıklıkla vurgulanan bir risktir.

Tekstil ve hazır-giyim sektörleri, düşük vasıflı iş gücüne ihtiyaç duyan yapılarıyla eğitim dışı çocukları ucuz işgücü olarak kullanma eğilimindedir. Çocuk işçiliği odaklı araştırmalar bu olguyu Türkiye özelinde işaret etmekte, Anadolu’nun pek çok şehrinde sermayenin istihdam yaratmakla övündüğü tekstil fabrikaları kız çocukları ve kadınlar için yeni bir, neredeyse, görülmeyen iş gücü olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın normu olarak kabul edilen sağlıklı erkeklerin kabul etmeyecekleri maaşlar evdeki kız çocuklarının okula gidip aile için artı bir gider kalemi olmaları yerine, ailenin temel ihtiyaçlarının karşılanmasına katkı sağlayan küçük bir destek olarak kabul edilmektedir. Bu işlerin kayıt dışı olması, iş güvencesizliği, uzun mesailer çocuk sağlığı/psikolojisi üzerindeki olumsuz etkiler gibi ek riskler de beraberinde getirmektedir. Ancak çocukların bedensel ve/veya ruhsal gelişimlerinin zarar görmesinin göz ardı edilmesi mi yoksa hiç fark edilmemesi mi daha kötü söylemek zordur.

Eğitimden kopma, gelir ve istihdam imkanlarını kısıtlamakta, düşük ücretli işlere yönelme eğilimini artırmakta ve bunun sonucunda yoksulluk döngüsünü

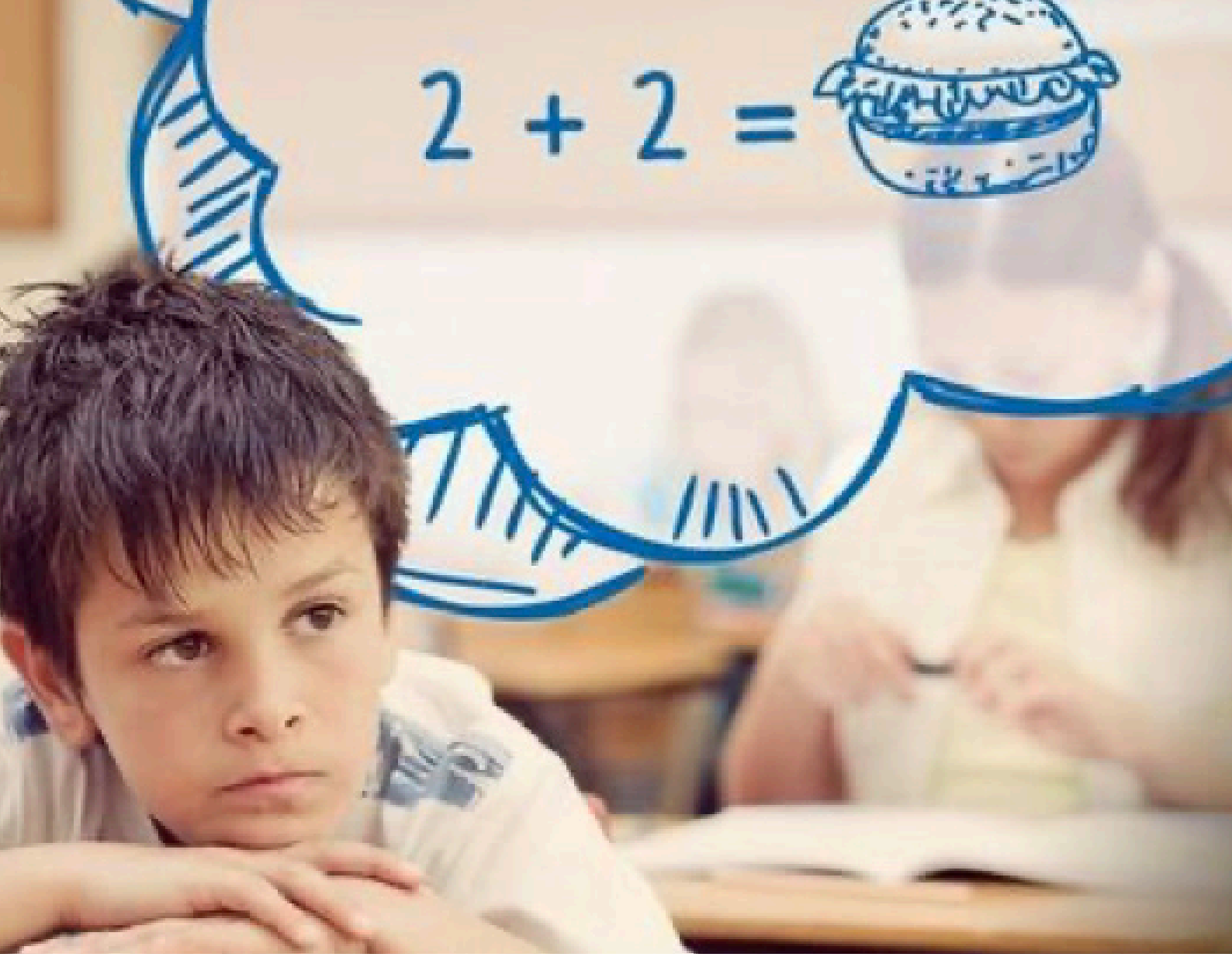
devam ettirmektedir. Laik Cumhuriyet'in en önemli kazanımlarından bir olan fırsat eşitliği, Hindistan'daki kast sistemi gibi adlandırılmasa da, iktidarın sistematik ve ayrıca sinsi bir şekilde sürdürdüğü eğitimin özelleştirilmesi, merkezi sınav sistemleri, sahte diplomalar, torpille açıklanabilen mülakat uygulamaları ile normalleştirilmekte; hak ihlallerinin tamamında olduğu gibi eğitimden kopan, çalıştırılan, iş ortamında hayatını kaybeden çocuklara ilişkin istatistikler tutulmamakta ya da toplumdan saklanmaktadır.

Okul terki toplumsal düzeyde istihdam, eğitim seviyesi düşüklüğü, sosyal düzenin bozulması ve suç eğiliminin artması gibi pek çok yapısal soruna neden olmaktadır. Okulla ilişkisi kesilen çocuklar hemen suça yönelmese bile sosyal dışlanma, düşük benlik saygısı, psikososyal sorunlara ve/veya risk gruplarına yakınlık nedenleriyle savunmasızlıkları artmaktadır.

Ortaokuldan sonraki dönemi ucuz iş gücü kaynağı olarak gören sömürü düzenine karşı, laikliği savunarak eğitim sistemini cemaatlerin ve yeni nesil sermaye gruplarının etkisinden kurtarmak için tüm muhalefetin ortak bir mücadele yürütmesi gerekmektedir. Her çocuğun eşit, nitelikli ve özgür bir eğitim hakkına sahip olduğu gerçeğinden hareketle, ebeveynler kendi çocuklarına layık görmedikleri bir eğitimi hiçbir çocuk için uygun bulmamalıdır. Mahallelerde zorunlu bırakılmaya çalışılan İmam Hatip Liselerinden kaçıp laik eğitime ulaşmak için yüzbinlerce lira harcayan ailelerin ücretsiz laik eğitimi tüm çocukların hakkı olarak görmesi ve talep etmesi önemlidir.

Milli Eğitim Bakanlığı dışında Diyanet'in eğitim kurumları açması ve okul öncesi dönemden itibaren dini eğitimin çocukların yaşamına sokulması, mutlu, güvenli ve neşeli bir çocukluğun önündeki en büyük engellerden biridir. Bu gerici, adaletsiz, niteliksiz eğitim anlayışı çocukları okuldan uzaklaştırmakta, öğrenme isteğini köreltmektedir.

Eğitimin yeniden bilimsel, laik ve çocuk merkezli temellere oturtulması zorunludur. Çocukların zayıf başarı, devamsızlık gibi risk göstergeleri takip edilip erken uyarı sistemleri geliştirilmelidir. Rehberlik, psikolojik destek ve sosyal hizmet aracılığıyla çocukların yaşadıkları sorunlara çok boyutlu yaklaşılmalıdır. Çocukların bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimini destekleyen; spor, sanat ve bilime dayalı eğitim ortamları oluşturulmalıdır. Okul beslenmesi, ücretsiz ulaşım, burs programları gibi maddi destek ve teşvik mekanizmaları kullanılmalıdır. Erken evlilik karşıtı yasal düzenlemeler, toplumsal farkındalık kampanyaları, ailelere gelir desteği ve eğitim garantileri ile kız çocukları korunmalıdır. Özellikle dezavantajlı bölgelerde yerel sivil toplum, okul-çevre iş birliğiyle iş gücü denetimleri, kayıt dışı ekonominin azaltılması ve çocuk emeğiyle mücadele mekanizmaları geliştirilmelidir. Çocukların hak ettikleri gibi neşeyle, heyecanla, merakla parçası olmak isteyecekleri esnek öğrenme modelleri oluşturularak eğitim sistemi dinci, gerici unsurlardan arındırılmalı; köyler ve kırsal bölgeler yeniden okullara ve laik, bilimsel düşünceye sahip öğretmenlere kavuşmalıdır.

KARNIM ZİL ÇALIYOR!

Serkan Yıldırım

“Okula gitmek istemiyorum ben, keşke sabah olmasa diyorum her gece yatarken, neden gideceğim ki okula? Zaten dersi dinlemek, takip etmek o kadar zor ki karnım zil çalarken, hadi diyelim ki dinledim, anlayamıyorum bir türlü, çok zorlanıyorum, öğretmenimin anlattıklarını düşünemiyorum. Ayrıca çok sık hastalanıyorum, sürekli nezle, grip oluyorum. Okulda arkadaşlarım ve öğretmenlerimden “ne kadar sık hastalandığımı” duymaktan çok sıkıldım. Aslında hasta olmak bazen işime de gelmiyor diyemem, sonuçta okula gitmiyorum böylece.

En kötüsü de ne biliyor musunuz? Öğlen arası arkadaşlarım çalan zil ile coşkuyla sınıftan dışarı çıkarken, ben karnımda çalan zil yüzünden sıramda öylece kalıyorum, dışarı çıkmak istemiyorum, çünkü kantinde, yemekhanede ya da bahçede yemek yiyen arkadaşlarımı gördüğümde elimde olmadan yutkunuyorum, ağzım sulanıyor, saklamak, gizlemek istiyorum ama bir türlü beceremiyorum, o yüzden en iyisi hiç dışarı çıkmamak.

Yanlış anlamayın, arkadaşlarım neden bir şey yemediğimi soruyorlar, hatta çoğu zaman benimle yiyeceklerini de paylaşıyorlar ama ben utaniyorum, çünkü onlarla bir şey paylaşmıyorum.

Bazen hayaller kuruyorum, öğretmenlerimle ve arkadaşlarımla aynı masada oturup birlikte aynı yemeği yediğimizi, sohbet ettiğimizi, sonra hep birlikte bahçeye çıktığımızı, voleybol oynadığımızı, ip atladığımızı düşünüyorum, birden zil çalıyor (karnımda) ve ben gerçekliğime dönüyorum.”

Çok acı ama benzer duygu ve düşünceler her gün milyonlarca çocuğun yaşamında olağanlaştı. Her 4 öğrenciden biri sağlıklı ve yeterli gıdaya ulaşmıyor. Yoksulluğun yarattığı yıkıcı ortamdan en derinden etkilenen gurupların başında çocuklar var. Sağlıklı gıdaya ulaşmak anayasal bir hak olsa, fakat derinleşen yoksullukla birlikte bu hakka ulaşmak geniş halk kitleleri ve dolayısıyla çocuklar için önemli bir sorun haline geldi. Beslenmenin çocukların psikososyal ve fiziksel gelişimi için ne kadar önemli olduğu düşünüldüğünde, yoksulluk kaynaklı gerçekleşen bu hak ihlalinin büyüklüğü yadsınamaz bir gerçek.

Halkın değil sermayenin iktidarı olan AKP yönetiminin, çocuklarımız ve dolayısıyla geleceğimiz açısından sağlıklı ve yeterli beslenmenin önemini görmezden geldiği ve gerekli girişimlerde bulunmayacağı çok açık ortada.

Okul yemeği programları hak temelli, yoksullukla mücadelede etkin ve ekonomik gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın uygulandığı tüm ülkelerde (110 ülkede) çocukların sağlıklı gelişimi ve dolayısıyla toplum sağlığı açısından yüksek faydalar sağlayan yöntemler.

Basitçe bu faydaları; çocukların bilişsel yeteneklerinde iyileşme, özellikle kız çocuklarının okula devam oranlarında artış, çocuk işçiliği oranlarında azalma, hastalanma sıklıklarında azalma, çocukların fiziksel ve psikososyal gelişimlerinde iyileşme, çocukların ailelerine ekonomik katkı, ekonomiye istihdam ve üretim odaklı katkı şeklinde özetleyebiliriz.

Elbette uygulamanın sağladığı faydaları çoğaltmak mümkün, ancak bu türden uygulamaların çocukların sağlıklı gelişimi üzerine katkısının, toplumun gelecekteki yapısı üzerine sağladığı olumlu etkiyi düşündüğümüzde, tek başına bu fayda bile paha biçilemez bir kazanım.

Ağır ekonomik çöküşler ne yazık ki toplumda ekonomik duruma bağlı ayrışmaları daha da belirginleştiriyor, bu türden ekonomik farklılıkların belirginleşmesi, çocukların kendilerini en güvende ve mutlu hissetmeleri gereken ortamlardan biri olan okulda bile; öteki, yalnız, farklı olarak hissetmesine neden oluyor. Bu koşullarda büyüyen çocukların gelecekte toplumu oluşturacağını düşündüğümüzde, toplumsal barış açısından telafisi mümkün olmayacak sonuçlar oluşacağı aşikar.

Doğal olarak okul yemeği ve benzer uygulamaların bir bütçesel tarafı var.

Ekonomik açıdan bakıldığında, “okul yemeği” temini için kaynak olmadığı söylemleri gerçeği yansıtmıyor, zira halkın kaynaklarının araç geçiş garantisi verilen köprüler, yolcu garantisi verilen havalimanları, vergi teşvikleri, siyasi davalar uğruna yakılan rezervler, ya da sarayın dudak uçuklatan lüks harcamaları için nasıl çarçur edildiğini düşünürsek, bunun sadece politik bir tercih olduğu kolayca anlaşılabacaktır.

Rant ve kar odaklı politik tercihlerin okullarımızdaki bir diğer yansıması da elbette “okul kantinleri”. Çocukların sağlıklı beslenmesine hiçbir katkı sağlamayan, çoğu zaman hijyen koşullarının yetersiz olduğu ve kötü beslenme alışkanlıklarını teşvik eden kantinler sadece ekonomik getirileri nedeniyle ve çoğunlukla da yandaşlara rant dağıtma yöntemi olarak kullanılır. Yani rant çocukların üstün faydasına ne yazık ki tercih edilir. Bu sebeple okul kantinlerinin kapatılması ve beraberinde okul ortamındaki tüm çocuklara ücretsiz, sağlıklı yemek ve içilebilir su sağlanması birlikte düşünülmesi gereken konular.

Çocuklarımız için insan hakkı temelli sağlıklı beslenme ve içilebilir su talebinin toplumun tüm kesimlerine anlatılması ve bu kesimlerin konuyla ilgili desteğinin sağlanması sorunun çözümü açısından büyük önem taşıyor.

Bu bağlamda sosyolojik, coğrafi ve kültürel değerlendirmelere uygun şekilde belirlenecek yöntem ve yöntemlerle “ücretsiz okul yemeği ve içilebilir su temini” yönünde taleplerin sürekli ve yoğunlaşarak yaygınlaşması, istemeyerek de olsa iktidarın bu yönde adımlar atmasını sağlayacaktır.

O güne kadar konuyu çeşitli platformlarda gündeme taşımak, öneriler geliştirmek, konuyu siyaset üstü bir zeminde tartışmak ve anlatmak her birimizin görevidir.

Unutmayalım sağlıklı ve yeterli beslenme bir insan hakkıdır.

Okul yemeği ve içilebilir su, lütuf değil zorunluluktur.

Halkın kaynaklarını halk için kullanın.

Kantinleri kapatın, çocuklarımıza okul yemeği ve içilebilir su sağlayın!

SUÇA SÜRÜKLENEN DEĞİL, GÖRMEZDEN GELİNEREN ÇOCUKLAR

Sibel Kocabıyık

Türkiye’de çocuk olmak ne demek diye düşündüğümde, aklıma gelen cevaplar içinde boğuluyorum. Çünkü Türkiye, çocuk cinayetlerinin, çocuk istismarının ve çocuk işçi ölümlerinin ülkesi haline geldi. Üstelik gelir dağılımındaki adaletsizlik nedeniyle sayısız çocuk, son günlerde gündem olan “suça sürüklenen çocuklar” arasında yer alıyor.

UNICEF'e göre çocuk, yasalara göre 18 yaşın altındaki her bireydir ve bu bireyler; eğitim, sağlık, barınma ve şiddete karşı korunma gibi evrensel haklara sahiptir (UNICEF Türkiye, 2024). Türk Ceza Kanunu'na (TCK) göre de çocuk, henüz 18 yaşını doldurmamış kişidir (TCK Madde 6/1-b). Çocuk hakları ise, çocukların doğuştan sahip olduğu ve yaşamlarını sağlıklı, mutlu ve güvenli bir şekilde sürdürebilmeleri için gerekli olan temel hakları ifade eder. Çocuklara hiçbir şekilde ayrımcılık yapılamaz ve çocuğun yüksek yararı her zaman birinci önceliktir. Yani her durumda çocuğun iyiliği gözetilir.

Tartışmaların odak noktası, 15-18 yaş aralığındaki çocukların “suça sürüklenen çocuk” kategorisinde değerlendirilmesi yerine “yetişkin” olarak yargılanması ve cezaların buna göre verilmesi yönünde. Hayatımıza 2005 yılında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile giren “suça sürüklenen çocuk” kavramı, çocukların üstün yararını gözetilmesi, onların “yetişkin suçlular” gibi değerlendirilmesini önlemek amacıyla ortaya çıkmışken (Resmî Gazete, 15.07.2005, Sayı: 25876) bugün, geçmişte kazanmaya çalıştığımız ve gelişmiş toplumlara uyum sağlamanın bir gerekliliği olarak çocuk haklarına uygun adalet yaklaşımından tekrar uzaklaşarak çocukların sistem dışına itilmek istendiğini görüyoruz.

Bir çocuğun hangi aileye, hangi topluma, hangi şartlarla doğacağı bilinmez. Ancak sınıf farkını daha da derinleştirecek, “bizim çocuklarımızın iyiliği için öteki çocuklar daha çok ceza alsın” anlayışı kabul edilemez. Burada gücü elinde bulunduran “biz” her an değişebilir ve tüm dünyada olduğu gibi güç dengelerinin ne zaman kimin tarafına evrileceği bilinmezken adaletin toplumun tamamı için değil de ayrıcalık elde etmiş grup(lar) ya da kişi(ler) için bir avantaja dönüştürölmesi, her durumda toplum vicdanını yaralayacak sonuçlara sebep olur. Bunu tartışıyor olmak bile vicdan ve adalet duygusuna sahip olanlarımız için çok acı.

Konuyu sadece ceza odağında ele almamak, çocukların suç işlemesine neden olan faktörleri, önleyici tedbirleri ve suç gerçekteştikten sonra çocukların tekrar topluma kazandırılmasını sağlayacak yaklaşımların bütününe çok yönlü olarak ele almak, çocuğun üstün yararını gözeterek, korkmadan konuşmak artık bir zorunluluk. Bir çocuğun suça sürüklenmesi, o çocuğun doğasının “kötü” olduğu ithamıyla açıklanamaz. Bu durum, arkasındaki psikolojik, toplumsal ve çevresel etkenler değerlendirilmeden eksik kalır. Fırsat eşitsizliği, uğradıkları haksızlıklar, adaletsizlik, maruz kaldıkları şiddet ve sömürü; çocukları duygusal bir karmaşaya sürükler. Suç çetelerinin eline düşüp sömürölen çocuklar, “kötü” olmakla itham edilmek yerine yeniden kazanılmayı hak ederler.

Suça sürüklenen çocuk sayısındaki artışın nedenlerini yalnızca ailelerle açıklanamaz. Toplumsal çürüme, şiddet kültürünün övölmesi, şiddet uygulayanların cezasız kalması ve yoksulluk sarmalı nedeniyle kolay yoldan para kazanmaya özendirilen gençlerin suç örgütlerinin eline düşmesi gibi sosyal faktörler konuşulmalıdır. Her gün bir kadının öldüröldüğu, çocuk

işçi sayısının her geçen gün dramatik biçimde arttığı, çocuk istismarının önlenemediği ülkemizde, şiddet kültürünün çocuklar arasında da hızla yayılmasının önüne geçmek için ne tür önlemler alınacağı tartışılmalıdır.

Bu önlemler şüphesiz ki devlet kurumları tarafından alınmalıdır. Eşit ve parasız eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerle işe başlanmalı; çocukların çetelerin eline neden düştüğü araştırılmalı, azmettiriciler cezalandırılmalı ve fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

Bir tarafta her türlü imkana sahip, birçok isteği yerine getirilen çocuklar; diğer tarafta ise yiyecek ekmeği zor bulan, yaşıtları gibi eğlenmeye bile hakkı olmayan, çalışmak zorunda kalan çocuklar... Yetişkin gibi yargılanmak, bu çocukların tekrar suça karışma ihtimallerini artıran bir unsurdur. Bu yöntemi deneyen ülkelerde, cezaevinden çıkan gençlerin yeniden tutuklanma oranlarının oldukça yüksek olduğu görülmüştür (UNODC, 2022). Bu durum, toplumun yararına değil, sosyal çürümenin daha da derinleşmesine yol açmaktadır.

Toplumun yararını bir yana koyduğumuzda bile, çocuk olmanın ve insan olmanın getirdiği temel haklara odaklanmak işin özüdür. Çocuklara bu kadar acımasız bir bakış açısıyla yaklaşmak, sadece kendi çocuğunu ve onun gibilerini kollamak; insanın vicdanını sızlatan, toplumu adil olmayan bir dünyanın zindanlarına hapseden bir anlayıştır.

Çocukları korumak bir lütuf değil, insan olmanın asgari şartıdır.

Kaynakça

Resmî Gazete. (2005, 15 Temmuz). 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu. Sayı: 25876.

Türk Ceza Kanunu. (2004). 5237 sayılı Kanun.

UNICEF Türkiye. (2024). Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Uygulamaları.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2022). Global Report on Children in Conflict with the Law.

BİNLERCE ÇOCUK İÇİN SUÇ TEŞKİL EDEN İSTİSMAR RİSKİ

Çeviri Metin

Professor Mark Mon-Williams, School of Psychology / 11 Aralık 2024

Dezavantajlı bölgelerde ruh sağlığı merkezleri, savunmasız çocukları suç istismarından korumak için gereklidir, uzmanlar uyarıyor

Child of the North ve Centre for Young Lives tarafından yayımlanan yeni bir raporda, dezavantajlı bölgelerde ruh sağlığı merkezlerinin kurulmasının, savunmasız çocukların suç istismarından korunması açısından hayati önem taşıdığı belirtildi.

Rapor, genellikle çocuk adalet sistemine giren çocukların yaşamlarında ciddi olumsuzluklar yaşadıklarını ortaya koyuyor ve bu sorunu ele almak için kanıta dayalı bir plan sunuyor.

Yeni rapora göre her yıl binlerce çocuk, suç adaleti sistemine dâhil oluyor ya da ciddi şiddet olaylarının veya suçların mağduru haline geliyor. Her ne kadar güvenli gözaltı merkezlerine gönderilen çocuk sayısı azalsa da, adalet sistemine giren çocukların büyük çoğunluğu benzer çocukluk zorluklarını paylaşıyor. Bunlar arasında yoksulluk, karşılanmamış özel eğitim ihtiyaçları (SEND), okuldan uzaklaştırılma, istismar, ihmal, aile içi şiddete, bağımlılığa veya evdeki ruhsal hastalıklara maruz kalma gibi etmenler yer alıyor.

Rapor, sorunun çözümünde çocukların ruhsal sağlık sorunları da dâhil

olmak üzere temel kırılmalıkları ele alan, toplum temelli programlar içeren “bütüncül bir sistem yaklaşımı” benimsenmesini öneriyor.

Leeds Üniversitesi Psikoloji Fakültesi’nden Prof. Mark Mon-Williams:

“Dezavantajlı bir çocukluk ile suç adaleti sistemi arasındaki bağı kırmak, tüm çocuklar ve toplumumuz için daha parlak bir gelecek yaratacaktır” şeklinde ifade etmektedir.

Raporun öne çıkan bulguları

- Genç adalet sistemindeki her 10 gençten 8’i özel eğitim ihtiyacı (SEND) tanısı almıştır.
- Genç suçlu kurumlarındaki erkeklerin %85’i daha önce okuldan uzaklaştırılmıştır.
- İngiltere ve Galler’de devlet koruması altındaki çocukların %94’ü yasalarla sorun yaşamasa da, gözaltındaki çocukların yaklaşık yarısı bir dönem bakım altında bulunmuştur.

Prof. Mark Mon-Williams raporda şöyle diyor:

“Çocukların suç adaleti sistemine girmesini engellemek sadece ahlaki bir zorunluluk değil, aynı zamanda refah içinde bir ülke için temel gerekliliktir. Kırılmalığın kök nedenlerini ele alan erken müdahalelere yatırım yapsaydık, hapishanelerimiz boşalırdı. Kanıtlar gösteriyor ki eğitim, ruh sağlığı ve toplum desteğini öncelik haline getirerek kuşaklar arası dezavantaj döngüsünü kırabiliriz.”

Politika yapımında etkili olma çabası

“Çocukluk kırılmalığı, suç ve adaleti ele almak için kanıta dayalı bir plan” başlıklı bu rapor, 2024 yılı boyunca yayımlanacak Child of the North / Centre for Young Lives rapor serisinin 11’incisidir. Bu raporlar, hükümetin çocuklara yönelik “Fırsat Misyonu” hedeflerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Rapor, çocukların suç adaleti sistemine dâhil olma olasılığının; yaşadıkları bölge, ırk, etnik ve kültürel geçmiş, bakım deneyimleri ve yoksulluk düzeyleriyle yakından ilişkili olduğunu gösteriyor. Ayrıca, suça karışan çocukların çoğunun aslında istismar, (istismar amacıyla) yönlendirme (grooming) ve manipölasyonun kurbanı olan savunmasız bireyler olarak görülmesi gerektiğini vurguluyor.

Raporun önerileri

Rapor, hükümetin “Fırsat Misyonu” ve “Genç Gelecekler (Young Futures)” planlarıyla uyumlu bir dizi öneri sunmaktadır:

1. Bütüncül ve koordineli bir sistem yaklaşımı

Kamu hizmetlerinin birlikte çalışarak, çocukların neden suça yöneldiğini

veya suç mağduru olduğunu belirlemesi ve bu nedenleri ortadan kaldırması gerekmektedir.

Hizmetlerin, özellikle dezavantajlı bölgelerde, yerel topluluklara entegre edilmesi öneriliyor.

Travma odaklı ruh sağlığı hizmetleri toplum merkezlerine, gençlik merkezlerine ve okullara yerleştirilmeli; sosyal hizmet uzmanları, ruh sağlığı profesyonelleri ve gençlik çalışanları erken uyarı işaretlerini tespit edip proaktif destek sistemleri kurmalıdır.

Öğretmenler, okul personeli ve ruh sağlığı ekipleri iş birliği içinde çalışarak risk altındaki öğrenciler için destek mekanizmaları oluşturmaları olmalıdır. Ayrıca yerel sağlık ve toplum örgütleriyle ortaklıklar, geniş uzmanlık ağıyla bütüncül bir “güvenlik ağı” yaratabilir.

2. Davranışlara değil, kırılganlıklara odaklanmak

Suçla karışmayı önlemenin ve sonuçları iyileştirmenin anahtarı, çocukların temel dezavantajlarını ve kırılganlıklarını gidermektir.

İstismar ve çocuk cinsel sömürsü vakalarından elde edilen kanıtlar, mağduriyet ile suç eğilimi arasındaki bağlantının tanınması gerektiğini ortaya koyuyor.

Erken müdahalelerle dayanıklılık geliştirmek ve riskin büyümesini önlemek şarttır.

Bakım altındaki çocukların suçla karışma olasılığı yüksek olduğundan, sosyal hizmet ve refah desteğinin artırılması gereklidir.

Ayrıca, özel eğitim ihtiyaçlarını, nöroçeşitliliği ve travma belirtilerini fark edebilen kapsayıcı okul sistemleri geliştirilmelidir.

3. Toplum temelli yönlendirme programları

Çocukları zararlı ortamlardan ve suçtan uzaklaştıracak güvenli, yapıcı toplum temelli programlar acilen gereklidir.

Okulların, yerel kuruluşlarla iş birliği içinde çalışarak beceri, özgüven ve aidiyet kazandıran programlar yürütmeleri öneriliyor.

Bu programlar yalnızca “okul sonrası etkinlikler” değil; toplum refahını ve suç önlemeyi destekleyen yaşamsal girişimlerdir.

Bütüncül sistem yaklaşımı çağırısı

Centre for Young Lives Yönetim Kurulu Başkanı Anne Longfield:

“Hapishaneler dolu, sokaklarımız güvensiz. Ciddi şiddet ve sömürü vakalarına her hafta tanık oluyoruz. Gençler hayatlarını veya özgürlüklerini kaybediyor; aileler yıkılıyor, toplumlar sarsılıyor.

Desteksiz özel eğitim ihtiyaçları olan veya bakım altında bulunan çocuklar, suç veya cinsel sömürüye ve çete şiddetine daha açık hale geliyor.

Bu çocukları erken dönemde, okul, gençlik çalışmaları ve ruh sağlığı desteğiyle desteklemek hayati önemdedir.

Çocukları ve aileleri merkeze alan bütüncül sistem yaklaşımı benimsememiz gerekiyor.

Yeni hükümetin yaklaşımı, savunmasız gençleri destekleyen müdahale ve yönlendirme programlarını içeriyor. Bu, topluma dayalı hedefli girişimleri yeniden inşa etmek için önemli bir fırsat. Raporda yer alan öneriler, bu sürecin merkezinde olmalıdır” şeklinde ifade etmektedir.

Raporun ortak yazarı, Leeds Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden Prof. Adam Crawford, şunları ekliyor:

“ocukluk kırılganlığı, suç ve adalet konularında, çocukların ihtiyaçlarını hizmet sunumunun merkezine koyan ‘bütüncül sistem yaklaşımına’ geçmek için hem acil bir gereksinim hem de önemli bir fırsat var.

Zarara maruz kalmayı erken aşamada azaltmak ve çocukları adalet sistemiyle karşılaşmadan önce yönlendirmek, sadece çocuklukta değil, yaşam boyu daha iyi sonuçlar elde etmenin anahtarıdır.”

Kaynak

<https://www.leeds.ac.uk/news-society-politics/news/article/5704/criminal-exploitation-risk-for-thousands-of-children>